

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Одеської області** щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Одеської області в IV кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Одеської області** у IV кварталі 2023 року свідчать, що респонденти очікують **скорочення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні** в наступні 12 місяців на тлі **безпечних ризиків**. Водночас респонденти **позитивно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств** на цей період. Очікується повільніше зростання цін. Девальваційні очікування посилилися.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **скорочення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – «мінус» 10.5% (у III кварталі 2023 року – «мінус» 7.7%) (графік 1). У цілому по Україні респонденти очікують зростання обсягів виробництва – 15.2%. Найбільш песимістично налаштовані респонденти підприємств інших видів економічної діяльності («мінус» 50.0%);
- **зростання цін на споживчі товари та послуги нижчими темпами:** 57.9% опитаних респондентів очікують, що інфляція перевищить 10.0% (у попередньому кварталі – 71.8%), у цілому по Україні – 52.4%. **Головними чинниками зростання інфляції** респонденти називають воєнні дії (відмітили 92.1% опитаних), витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **посилення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 73.7% респондентів (у попередньому кварталі – 76.9%), у цілому по Україні – 77.4%;
- **помірне поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – 2.6% (у попередньому кварталі – 5.1%), у цілому по Україні – 4.1% (таблиця). Оптимістично налаштовані лише керівники транспорту та зв'язку (баланс відповідей – 18.2%);
- **зменшення обсягів реалізації виробленої продукції вищими темпами, у тому числі на зовнішньому ринку:** баланси відповідей – «мінус» 18.4% та «мінус» 14.3% відповідно (у III кварталі 2023 року – «мінус» 2.6% та 11.8% відповідно) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 10.6% та 9.7% відповідно;
- **зменшення інвестиційних видатків як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар:** баланси відповідей – «мінус» 5.4% та «мінус» 2.7% (у попередньому кварталі – «мінус» 2.7% та 10.5% відповідно) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 6.9% та 6.6% відповідно;
- **скорочення кількості працівників на своїх підприємствах вищими темпами:** баланс відповідей – «мінус» 21.1% (у попередньому кварталі – «мінус» 10.3%). У цілому по Україні – «мінус» 6.5% (графік 4);
- **зростання цін на товари / послуги, що купуються, та на товари / послуги власного виробництва:** баланси відповідей – 86.8% та 65.8% відповідно (у попередньому кварталі – 86.8% та 57.9% відповідно) (графік 6). За оцінками респондентів, на подорожчання товарів / послуг власного виробництва найбільше впливають ціни на енергоносії, сировину і матеріали та курс гривні до іноземних валют (графік 7);
- **зростання витрат на одиницю продукції та на оплату праці одного найманого працівника нижчими темпами:** баланси відповідей – 47.4% та 34.2% відповідно (у попередньому кварталі – 65.8% та 20.5% відповідно) (графіки 4 і 6).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти продовжують називати воєнні дії та їх наслідки, занадто високі ціни на енергоносії, сировину та матеріали (графік 5).

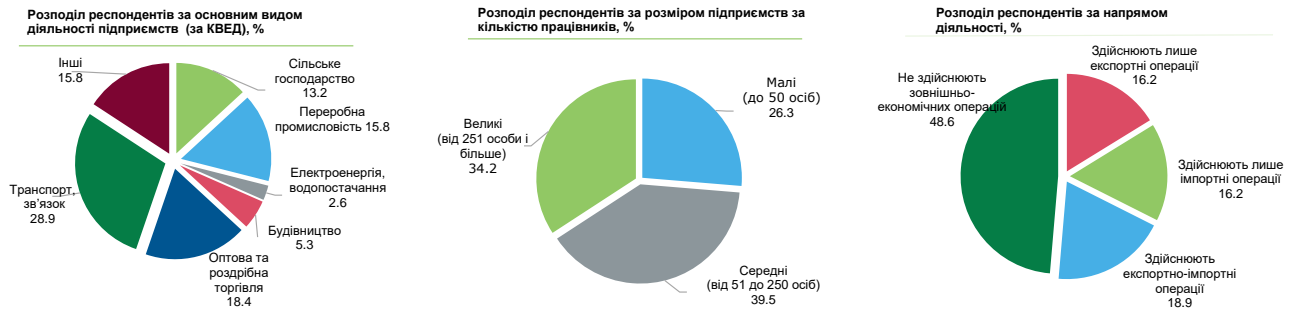
Підприємства області очікують, що **потреби в позикових коштах** найближчим часом **зростуть** (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити, надають перевагу запозиченням у національній валюті. Оцінки умов доступу до банківських кредитів останнім часом стали значно жорсткішими (графік 9). Головними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають занадто високі ставки за кредитами, надмірні вимоги до застави, наявність інших джерел фінансування та занадто складну процедуру оформлення документів (графік 10).

97.3% респондентів зазначили, що **не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках** (у цілому по Україні – 95.8%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

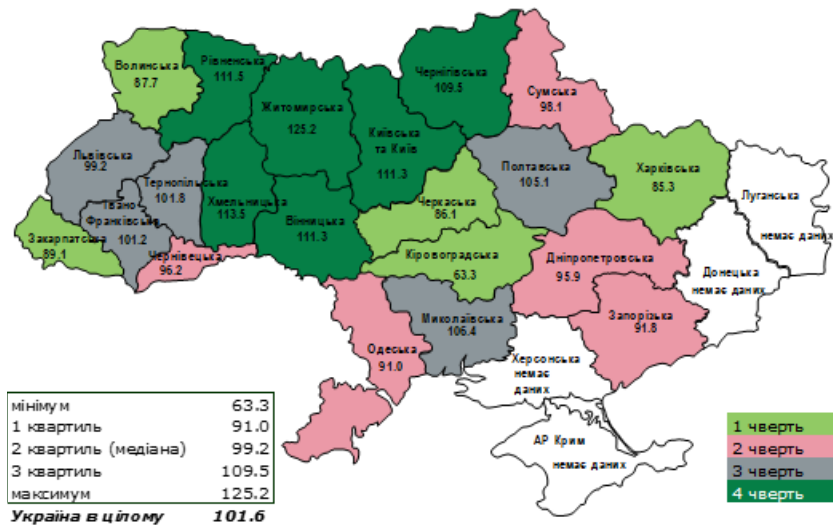
- **поточний фінансово-економічний стан поганий:** баланс відповідей – «мінус» 5.3% (у III кварталі 2023 року – «мінус» 2.6%). У цілому по Україні – «мінус» 5.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва знизився й є нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 15.4% (у III кварталі 2023 року – 14.3%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних виробничих потужностей:** баланс відповідей – 10.8% (у III кварталі 2023 року – 33.3%).

Паспорт вибірки^{1,2}

- період проведення – 31 жовтня – 28 листопада 2023 року;
- опитано всього 38 підприємств;
- репрезентативно за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство, переробна промисловість, торгівля, транспорт та зв'язок, інші.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Одеської області щодо їх ділової активності (за складовими)

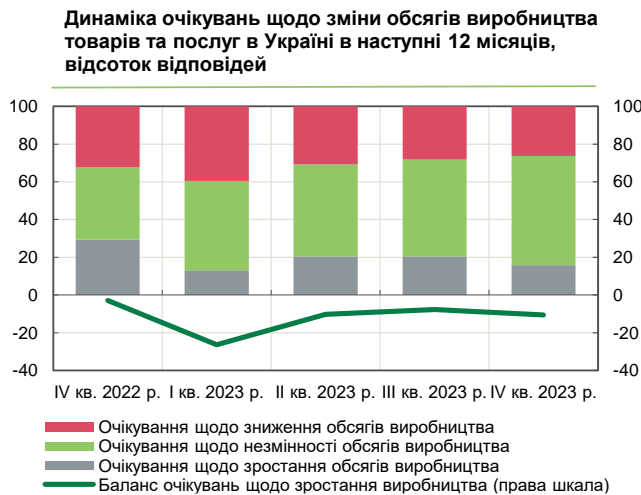
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.	IV кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	-10.8	-26.3	2.5	5.1	2.6
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	2.7	-21.1	7.5	-2.6	-18.4
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-16.7	-19.4	10.5	-2.7	-5.4
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-13.9	-16.2	15.8	10.5	-2.7
кількості працівників	-36.1	-26.3	0.0	-10.3	-21.1

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

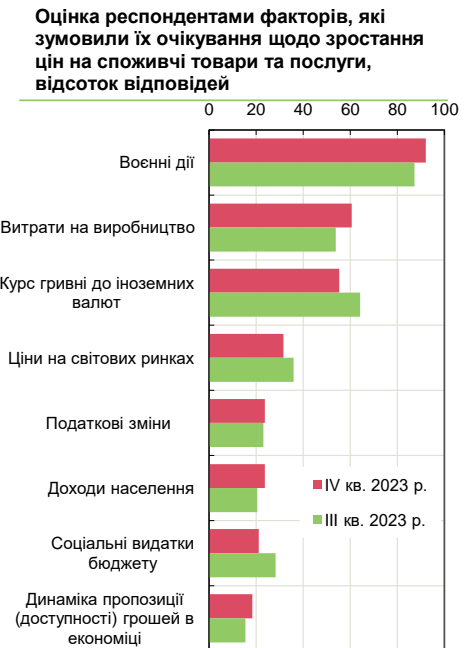
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

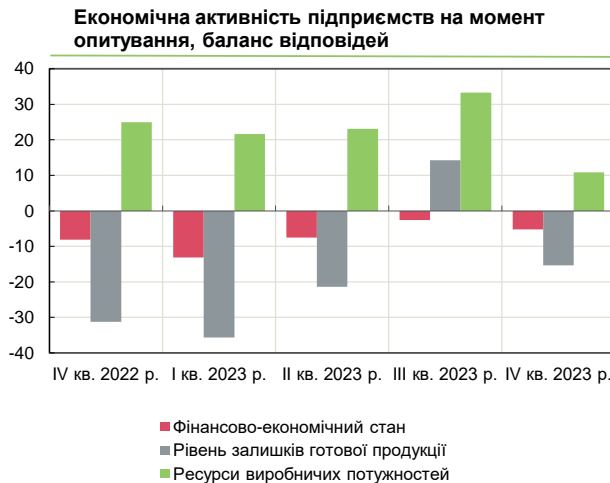
Графік 1

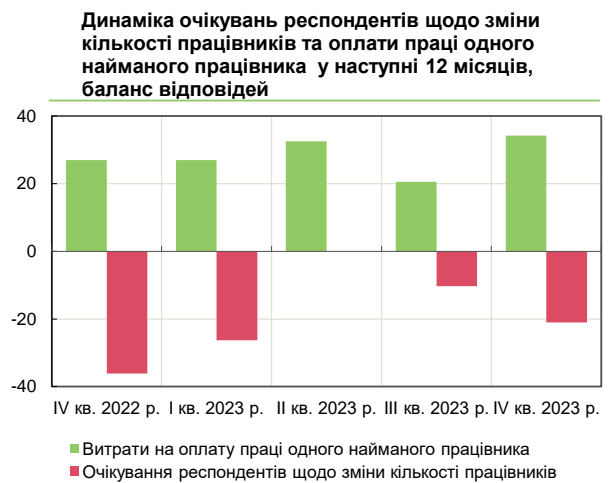
Графік 2

Графік 3

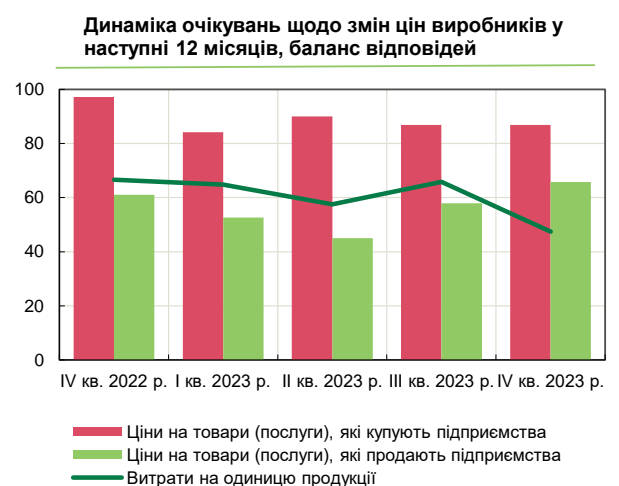
Графік 4

Графік 5

Графік 6

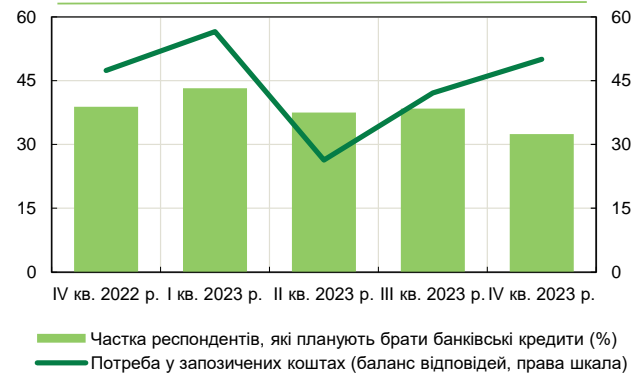
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

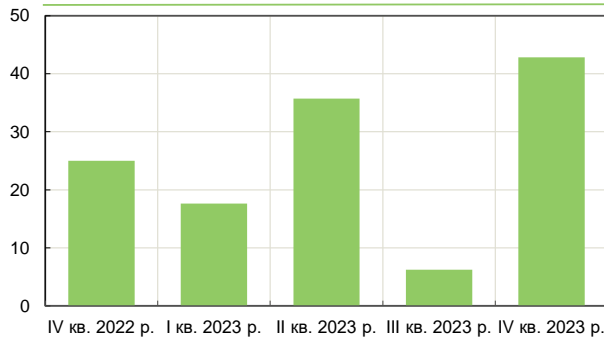
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

